

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

آیا می دانید که...؟

حاج آقا اسماعیل داستانی بنیسی

تاریخ تکمیل نهایی: ۱۴۰۲ / ۱۰ / ۷

این پرسش‌ها و پاسخ‌های جالب دینی را از احادیث شریفه کتاب «منتخب میزان الحکمة» برگرفته و نوشته‌ام و این متن می‌تواند نمونه‌کاری برای مربیان و معلمان دینی باشد.

۱. آیا می‌دانید که چگونه می‌توان به بلندترین قله اخلاق رسید؟

با ایثار (مقدم داشتن دیگران بر خود).

حضرت امیرالمؤمنین، امام علی علیه السلام: «**الْإِثَارُ أَعْلَى الْمَكَارِمِ**؛ ایثار، برترین مکارم (صفات عالی اخلاقی) است.»

۲. آیا می‌دانید که چگونه می‌توان دل دیگران را به دست آورد و از آنان دلبری کرد؟

با ایثار (مقدم داشتن دیگران بر خود).

حضرت امیرالمؤمنین، امام علی علیه السلام: «**بِالْإِثَارِ يُسْتَرْقَى الْأَحْرَارُ**؛ با ایثار، آزادگان به بندگی کشیده می‌شوند.»

۳. آیا می‌دانید که چگونه می‌توان بیشتر زندگی کرد؟

با صدقه دادن.

حضرت امیرالمؤمنین، امام علی علیه السلام: «**بِالصَّدَقَةِ تُفَسَّحُ الْأَجَالُ**؛ با صدقه دادن، عمرها طولانی می‌شود.»

^۱ منتخب میزان الحکمة، ج ۱، ص ۸، ش ۱.

^۲ همان، ش ۸.

^۳ همان، ص ۱۲، ش ۲۹.

۴. آیا می‌دانید که چگونه می‌توان از گناه، دست برداشت؟
با یاد آخرت.

حضرت امیرالمؤمنین، امام علی: «مَنْ أَكْثَرَ مِنْ ذِكْرِ الْآخِرَةِ قَلَّتْ مَعْصِيَتُهُ»^۴؛ کسی که زیاد به یاد آخرت باشد، نافرمانی او (از خدا) کم می‌شود.»

۵. آیا می‌دانید که چگونه می‌توان با چشم عبادت کرد؟
با نگاه کردن به کسی که انسان او را برای خدا دوست دارد.
حضرت رسول اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «النَّظَرُ إِلَى الْآخِرِ تَوَدُّهُ فِي اللَّهِ - عَزَّ وَجَلَّ - عِبَادَةٌ»^۵؛ نگاه کردن به برادری (= مؤمنی) که برای خدا دوستش داری، عبادت است.»

۶. آیا می‌دانید که قوی‌ترین شخص در ارتباط با دیگران کیست؟
کسی که رابطه برقرار کند با کسی که قطع رابطه کرده است.
حضرت امام حسین عَلَيْهِ السَّلَام: «إِنَّ أَوْصَلَ النَّاسِ مَنْ وَصَلَ مَنْ قَطَعَهُ»^۶؛ قوی‌ترین مردم در ارتباط، کسی است که با شخصی رابطه برقرار کند که آن شخص رابطه‌اش با او را قطع کرده است.»

۷. آیا می‌دانید که بهترین ارث انسان برای پسرانش چیست؟
ادب و تربیت نیکو.
حضرت امیرالمؤمنین، امام علی عَلَيْهِ السَّلَام: «خَيْرُ مَا وَرَثَ الْإِبْنَاءُ الْإِبْنَاءَ الْأَدَبُ»^۷؛ بهترین چیزی که پدران برای پسران ارث می‌گذارند، ادب است.»

^۴ همان، ص ۱۴، ش ۳۹.

^۵ همان، ص ۱۶، ش ۵۵.

^۶ همان، ص ۱۸، ش ۷۲.

^۷ همان، ص ۲۴، ش ۱۱۸.

۸. آیا می‌دانید که انسان به چه چیزی بیشتر از پول و دارایی نیاز دارد؟
ادب!

حضرت امیرالمؤمنین، امام علی علیه السلام: «إِنَّ النَّاسَ إِلَىٰ صَالِحِ الْأَدَبِ أَحْوَجُ مِنْهُمْ إِلَىٰ الْفِضَّةِ وَالذَّهَبِ»^۸؛
مردم به ادب نیک، نیازمندترند تا به نقره و طلا.»

۹. آیا می‌دانید که انسان چگونه می‌تواند خودش را تربیت کند؟!
با دوری کردن از آنچه در دیگران نمی‌پسندد.

حضرت امیرالمؤمنین، امام علی علیه السلام: «كَفَاكَ أَدَبًا لِنَفْسِكَ اجْتِنَابُ مَا تَكْرَهُهُ مِنْ غَيْرِكَ»^۹؛ برای
تربیت کردن خودت همین بس که از آنچه در دیگران نمی‌پسندی، دوری کنی.»
لقمان را گفتند: «ادب از که آموختی؟» گفت: «از بی‌ادبان.»

۱۰. آیا می‌دانید که تنها صدایی که اهل آسمان از اهل زمین می‌شنوند، کدام صدا است؟
صدای اذان.

حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم: «إِنَّ أَهْلَ السَّمَاءِ لَا يَسْمَعُونَ مِنْ أَهْلِ الْأَرْضِ شَيْئًا إِلَّا الْأَذَانَ»^{۱۰}؛ اهل
آسمان از ساکنان زمین چیزی نمی‌شنوند؛ جز اذان.»

۱۱. آیا می‌دانید که چگونه می‌توان بد اخلاق (همچون: همسر و فرزند بد اخلاق) را خوش اخلاق کرد؟
با اذان گفتن در گوش او!

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام: «مَنْ سَاءَ خُلُقُهُ فَأَذَّنُوا فِي أُذُنِهِ»^{۱۱}؛ کسی که بد اخلاق شد، در گوش
او اذان بگویید.»

^۸ همان، ش ۱۱۹.

^۹ همان، ص ۲۶، ش ۱۴۱.

^{۱۰} همان، ص ۳۰، ش ۱۶۶.

^{۱۱} همان، ش ۱۷۰.

۱۲. آیا می‌دانید که کفاره ناراحت کردن دیگری چیست؟

هیچ چیز! [مگر توبه + این که او ببخشد].

حضرت رسول اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : «مَنْ أَحْزَنَ مُؤْمِنًا ثُمَّ أَعْطَاهُ الدُّنْيَا لَمْ يَكُنْ ذَلِكَ كَفَّارَتَهُ وَ لَمْ يُؤَجَّرْ عَلَيْهِ»^{۱۲}؛

کسی که مؤمنی را غمگین کند و سپس دنیا را به او بدهد، این، سبب بخشودگی گناهش نمی‌شود و در برابر آن، پاداشی به دست نمی‌آورد.

۱۳. آیا می‌دانید که صدقه غیرمالی چیست؟!

نیازردن دیگران.

حضرت رسول اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : «كُفَّ أَذَاكَ عَنِ النَّاسِ؛ فَإِنَّهُ صَدَقَهُ تَصَدَّقَ بِهَا عَلَى نَفْسِكَ»^{۱۳}؛ به مردم

آزار نرسان؛ که بی‌آزاری، صدقه‌ای است که برای خودت می‌پردازی.

۱۴. آیا می‌دانید که بدترین ظرفی که می‌توان آن را پر کرد، چیست؟

شکم!

حضرت رسول اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : «مَا مَلَأَ أَدَمِيَّ وَعَائًا شَرًّا مِنْ بَطْنِي»^{۱۴}؛ آدمی ظرفی بدتر از شکمش پر

نکرده است.

۱۵. آیا می‌دانید که خدا امید چه کسی را قطع و او را ناامید می‌کند؟!

مؤمنی که به غیر خدا امید ببندد.

حضرت رسول اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : «يَقُولُ اللَّهُ - عَزَّ وَ جَلَّ - : "لَأَقْطَعَنَّ أَمَلَ كُلِّ مُؤْمِنٍ أَمَلَ دُونِي

بِالْإِيَّاسِ»^{۱۵}؛ خداوند می‌فرماید: "امید هر مؤمنی را که به غیر من امید ببندد، با ناامیدکردنش

قطع می‌کنم."

^{۱۲} همان، ش ۱۷۴.

^{۱۳} همان، ش ۱۷۶.

^{۱۴} همان، ص ۳۸، ش ۲۴۹.

^{۱۵} همان، ش ۳۲۳.

۱۶. آیا می‌دانید که بهترین مردم چه کسی است؟

خوش اخلاق‌ترین آنان که هم با دیگران الفت می‌گیرد و هم می‌گذارد که آنان با او الفت بگیرند. حضرت رسول اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «خَيْرُكُمْ أَحْسَنُكُمْ أَخْلَاقًا الَّذِينَ يَأْلَفُونَ وَيُؤْلَفُونَ»^{۱۶}؛ بهترین شما خوش اخلاق‌ترین شماها است؛ کسانی که الفت می‌گیرند و الفت می‌پذیرند.»

۱۷. آیا می‌دانید که تعداد پیروان کدام پیامبر، در روز قیامت بیشتر است؟

حضرت محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

همان حضرت: «أَنَا أَكْثَرُ النَّبِيِّينَ تَبَعًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ»^{۱۷}؛ من در روز قیامت، بیشتر از هر پیامبری، پیرو دارم.»

۱۸. آیا می‌دانید که بیش‌ترین اهل بهشت، پیرو کدام پیامبر هستند؟

حضرت محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

همان حضرت: «إِنَّ فِي الْجَنَّةِ عِشْرِينَ وَ مِئَةَ صَفٍّ، أُمَّتِي مِنْهَا ثَمَانُونَ صَفًّا»^{۱۸}؛ در بهشت ۱۲۰ صف وجود دارد که امت من ۸۰ صف از آنها هستند.»

۱۹. آیا می‌دانید که عنوان نامه عمل مؤمن چیست؟

دوست داشتن حضرت امیرالمؤمنین عَلِيٌّ.

حضرت رسول اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «عُنْوَانُ صَحِيفَةِ الْمُؤْمِنِ حُبُّ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ»^{۱۹}؛ عنوان کارنامه [عمل] مؤمن، دوست داشتن علی بن ابی طالب است.»

^{۱۶} همان، ص ۴۲، ش ۲۷۸.

^{۱۷} همان، ص ۵۰، ش ۳۳۵.

^{۱۸} همان، ش ۳۳۶.

^{۱۹} همان، ص ۶۶، ش ۴۱۳.

۲۰. آیا می‌دانید که احترام چه کسی بیش‌تر از احترام کعبه مقدسه است؟
مؤمن.

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام: «**أَلْمُؤْمِنُ أَعْظَمُ حُرْمَةً مِنَ الْكَعْبَةِ**»^{۲۰}؛ حُرْمَتِ مُؤْمِنٍ، بزرگ‌تر از کعبه است.»

۲۱. آیا می‌دانید که حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم مشتاق دیدار چه کسانی است؟!

کسانی که نادیده به ایشان ایمان آورند.

همان حضرت: «**مَتَى أَلْقَى إِخْوَانِي؟!**» قالوا: «**أَلَسْنَا إِخْوَانَكَ؟**» قَالَ: «**بَلْ أَنْتُمْ أَصْحَابِي، وَ إِخْوَانِي الَّذِينَ آمَنُوا بِي وَ لَمْ يَرُونِي. أَنَا إِلَيْهِمْ بِالْأَشْوَاقِ.**»؛ «کی با برادرانم دیدار می‌کنم؟» عرض کردند: «مگر ما برادران شما نیستیم؟» فرمودند: «شما اصحاب من هستید. برادرانم کسانی هستند که نادیده به من ایمان آوردند. من به آنان شوق‌ها دارم!»
منتخب میزان الحکمة، ج ۱، ص ۱۱۴، ش ۶۷۱.

۲۲. آیا می‌دانید که امانت چه کسی را می‌توان به او پس‌نداد؟!

هیچ کس!

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام: «**أَدُّوا الْأَمَانَةَ؛ وَ لَوْ إِلَى قَاتِلِ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ**»^{۲۱}؛ امانت را [به صاحبش] برگردانید؛ اگرچه قاتل حسین بن علی باشد.»

۲۳. آیا می‌دانید که چه کسی نمی‌تواند هیچ دوستی داشته باشد؟

خسیس.

حضرت امیرالمؤمنین، امام علی علیه السلام: «**لَيْسَ لِبَخِيلٍ حَبِيبٌ**»^{۲۲}؛ بخیل هیچ دوستی ندارد.»

^{۲۰} همان، ص ۱۱۰، ش ۶۴۰.

^{۲۱} همان، ص ۱۱۶، ش ۶۷۷.

^{۲۲} همان، ص ۱۲۲، ش ۷۲۱.

۲۴. آیا می‌دانید که چه کسانی سگ‌های اهل جهنم هستند؟!

بدعتگذاران (کسانی که چیزی را جزء دین می‌شمارند که می‌دانند جزء دین نیست).

حضرت رسول اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : «أَهْلُ الْبِدْعِ كِلَابُ أَهْلِ النَّارِ»^{۳۳}؛ بدعتگذاران، سگ‌های اهل آتش [دوزخ] هستند.»

۲۵. آیا می‌دانید که چه چیزی کینه را از بین می‌برد؟

خوشرویی.

حضرت رسول اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : «حُسْنُ الْبِشْرِ يَذْهَبُ بِالسَّخِيمَةِ»^{۳۴}؛ خوشرویی کینه را [از بین] می‌برد.»

۲۶. آیا می‌دانید که چگونه می‌توان به همه مردم خدمت و نیکی کرد؟

با خوشرویی و گشاده‌رویی.

حضرت رسول اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : «إِنَّكُمْ لَنْ تَسْعُوا النَّاسَ بِأَمْوَالِكُمْ؛ فَالْقَوْمُ بِطَلَاقَةِ الْوَجْهِ وَحُسْنِ الْبِشْرِ»^{۳۵}؛ شما هرگز نمی‌توانید با اموالتان [همه] مردم را بهره‌مند سازید؛ پس با آنان با گشاده‌رویی و خوشرویی برخورد کنید.»

۲۷. آیا می‌دانید که فاصله حق و باطل، چقدر است؟

۴ انگشت: از چشم تا گوش!

حضرت امیرالمؤمنین، امام علی عَلَيْهِ السَّلَامُ : «أَمَا! إِنَّهُ لَيْسَ بَيْنَ الْحَقِّ وَالْبَاطِلِ إِلَّا أَرْبَعُ أَصَابِعٍ...؛ الْبَاطِلُ أَنْ تَقُولَ: "سَمِعْتُ"، وَ الْحَقُّ أَنْ تَقُولَ: "رَأَيْتُ".»^{۳۶}؛ هان! میان حق و باطل، جز ۴ انگشت، فاصله نیست...؛ باطل، آن است که بگویی: "شنیدم." و حق، آن است که بگویی: "دیدم."»

^{۳۳} همان، ص ۱۲۶، ش ۷۴۰.

^{۳۴} همان، ص ۱۳۲، ش ۷۷۰.

^{۳۵} همان، ش ۷۷۲.

^{۳۶} همان، ص ۱۳۴، ش ۷۹۰.

۲۸. آیا می‌دانید که منفورترین چیز در نزد خداوند والا - جلّ جلاله - چیست؟

شکم پُر!

حضرت رسول اکرم ﷺ: «لَيْسَ شَيْءٌ أَبْغَضَ إِلَى اللَّهِ مِنْ بَطْنٍ مَلْئَانٍ»؛ نزد خدا چیزی منفورتر

از شکم پر نیست.»

۲۹. آیا می‌دانید که کدام گریه، انسان را از تکرار گناه حفظ می‌کند و دلش را نورانی می‌سازد؟

گریه از ترس عذاب‌های خدا.

حضرت امیرالمؤمنین، امام علی عليه السلام: «الْبُكَاءُ مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ يُنِيرُ الْقَلْبَ، وَ يَعْصِمُ مِنْ مُعَاوَدَةِ

الدَّنْبِ»؛^{۲۸} گریستن از ترس [عذاب‌های] خدا، دل را نورانی می‌کند و از برگشتن به گناه حفظ می

کند.»

۳۰. آیا می‌دانید که چه چیزی بزرگ‌تر از آسمان است؟

بُهتان (دروغ‌گفتن درباره دیگران).

حضرت امیرالمؤمنین، امام علی عليه السلام: «الْبُهْتَانُ عَلَى الْبَرِيءِ أَعْظَمُ مِنَ السَّمَاءِ»؛ بهتان‌زدن به بی‌گناه،

بزرگ‌تر از آسمان است.»

۳۱. آیا می‌دانید که تا چه زمانی می‌توان توبه کرد؟

تا پیش از مشاهده مرگ و عذاب اخروی.

حضرت رسول اکرم ﷺ: «مَنْ تَابَ قَبْلَ أَنْ يُعَايِنَ قَبْلَ اللَّهِ تَوْبَتَهُ»؛ کسی که پیش از مشاهده [ی

مرگ و عذاب‌های اخروی] توبه کند، خدا توبه‌اش را می‌پذیرد.»

^{۲۷} همان، ص ۱۳۸، ش ۸۱۴.

^{۲۸} همان، ص ۱۴۲، ش ۸۴۰.

^{۲۹} همان، ص ۱۵۸، ش ۹۲۳.

^{۳۰} همان، ص ۱۶۸، ش ۹۸۳.

۳۲. آیا می‌دانید که حقیقت توبه چیست؟

پشیمان‌شدن از نافرمانی کردن از خدا.

حضرت رسول اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : «الندمُ توبَةٌ»^{۳۱}؛ پشیمانی، توبه است.»

۳۳. آیا می‌دانید که خداوند والا - جلّ جلاله - از کدام صداها بدش می‌آید؟

۱. شیون در هنگام مصیبت؛ ۲. ساز و آواز در هنگام شادی.

حضرت رسول اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : «صَوْتَانِ يُبْغِضُهُمَا اللهُ: إِعْوَالٌ عِنْدَ مُصِيبَةٍ، وَ مِزْمَارٌ عِنْدَ نِعْمَةٍ»^{۳۲}؛ ۲ صدا

است که خدا آن‌ها را دشمن دارد: شیون و فغان در هنگام مصیبت، و ساز و آواز در هنگام شادی.»

التماس دعا

^{۳۱} همان، ص ۱۷۰، ش ۹۸۶.

^{۳۲} همان، ص ۱۸۴، ش ۱۰۶۴.